

תמר גטר

רוגטקה

למ. פסטרנק

1. תביעה קטנה

נוסח תביעתו של מר ל. עשוי היה לעורר קורת רוח גדולה, לו נפל לידי של עורך דין מקצועי. בנאדם מאורגן, כך מגישים, היה ממלמל לעצמו ואולי גם מוסיף טפיחה קלה, באצבע ואמה, על הנייר; הנה, אזרח למופת; אינו אנאלפבית גמור וניכר כי הוא חושב עלינו; אפשר להתחיל לעבוד. להשתגע, לא מלמדים בבית־הספר איך לחבר מכתב פשוט, היה ממשיך ומפליג בעניין גם בקפיטריה אל מול עמיתה - שכן מדובר בעורך דין שאינו רק מקצועי אלא גם בעל לב - היום, לעומת זאת, קיבלתי לידי את תביעתו של מר ל. ... שפתיים תישק. היה פורש בפניה את תיקו של מר ל. כאילו בהירותו היא הישגו הפרטי - מה אני אומר - כאילו ביום שכזה השמים עצמם נפתחים אל עומק לא ישוער, לסיכוי חדש. וזו היתה עונה לו: הראש־הראש, צריך להתחיל עם זה כשהם קטנים, בכך כל העניין, שלא מלמדים כלום בבית הספר. ושוב היו טופחים על הנייר ואפילו חובטים בו מעט מתוך התלהבות שבהערכה, ומן הדין שהיו גם מסכמים, זה המצב.

ואכן, למר ל. היו ידיעות לא מבוטלות בכתיבה משפטית וגם דקדוקיה הגרפיים לא היו זרים לו, אף כי בלטה אצלו נטייה כלשהי לפתרונויות מרווחים, שלא לומר מהודרים, ואולי אפילו חגיגיים משהו, שחרגו פה ושם מן הנדרש בנוסח מקובל. בראש תביעתו, באמצע הדף, ברווח נאות מן השוליים, ניצב התאריך. מתחתיו, משוכים מעט ימינה ומעט שמאלה, ניצבו שמות התובע והנתבעת באות מובלטת, לא האחד מתחת לשני, כיאות, אלא זה כנגד זה, בתפוזרת אותיות מדויקת ומוקפדת הרבה מעבר למתאפשר על פי ברירת המחדל במחשב. ההידור היה אמנם תמוה במקצת, כאילו היו זוג עומד להינשא או להודיע על הולדת צאצא

ולא תובע ונתבעת. על כל פנים, ברווח קל מן האותיות המובלטות ובסדר יורד בדיוק רב למטה מאלה ניצבה כותרת התביעה ופרטיה נמסרו מתחת כלהלן: לתובע, נכתב שם, 'יש מבנה ברח' - , בגוש - , בחלקה - - והוא מפרט, כראות בסוגריים, כי מדובר במחצית המערבית, הנמצאת בחלק הדרומי של החלקה. לנתבעת, מספר מר ל., יש מבנה בצד המזרחי של אותה חלקה. כדי שתהיה השקיפות מרבית צירף מר ל. בכוכבית הפנייה אל מוצגו הראשון, סימנו א' - מפה משנת 1949, שנה לאחר קום המדינה, הוסיף שלא לעניין במתיקות נסלחת. על גבי מפה זו אשר הוצמדה בסיכת ביטחון גדולה, יחד עם שאר המוצגים אל גוף המכתב, סימן מר ל. באדום את כל תוספות הבנייה שחלו במבנה מאז הקמתו, תוך שהוא מציין בשתי שורות נפרדות, אף אלה מסודרות היטב, האחת מתחת לרעותה, כי היו אלה, מצידו, תקרת אסבסט גלי שעונה על עמודים, ומדרגות יורדות לדירת מרתף. הקיר המזרחי של המבנה שלו, כותב ל., היה גלוי מאז היווסדו, ונשאר שם פתח לניקוז מי הגשמים מן החלקה של הנתבעת לחלקתו. רעיון זה בא לידי ביטוי באורח שאינו משתמע לשתי פנים באמצעות המקום המסומן באות A במוצג א', המפה, המקנה מבט עילי על המצב, וכן בשרטוטי שטח נוספים - מוצגים ב' וג' במסמך. את פתח הניקוז החיוני הזה, כותב מר ל., סתמה הבנייה החדשה של הנתבעת אשר בשנת -- הוסיפה לעצמה קיר עשוי בלוקים, ההולך ונמשך מעמוד הבטון B לכל אורכו של הקיר המזרחי ובצמוד למבנה שלו, והקימה לה מבנה מגורים חדש C.

השואה העתידית - כצפוי - מים, רק מים, כבר נרמזת בעליל במוצגים ד', ה' וו'.

ו' הינו תצלום והאחרים תרשימי עיפרון משוכללים, כמעט אמנותיים לפי דעתי, של אותו כותל מזרחי בעייתי. כדי להדגיש את חומרת המצב צירף מר ל. גם את מכתבו העתיק בנושא, מוצג ז', שהובהל אל העירייה בסמוך למועד אותה בנייה פירטית. כתוצאה ממנה נשאר חריץ בין קיר הבניין שלו לבין הבניין שהקימה שכנתו. תרשים החריץ הוא בוודאי המושקע גם אם לא המדויק מבין רישומיו של מר ל. אבל אותו לא צירף אל תביעתו. במקומו בחר בתצלום; הוא מוצג ו' הנזכר.

ובחריץ זה באמת מחלחלים להם מים שאין להם מוצא אחר אלא אל תוך הקיר הצמוד, של המבנה שלו. אם לא די בזאת, כותב ל., הרי בעת הבנייה נגרם נזק לגג המבנה שלו, כך שבשנים הבאות, כתוצאה מחלחול המים, גם מן החריץ וגם מן הגג, נרטבו הקירות גם במטבח וגם בחדר האמבטיה, ואלה נשאר רטובים ומבאישים עד אמצע הקיץ, קייצים רבים, הוסיף בסוגריים, כדי להטעים

את עניינינו ובה־בעת לא להכביד מדי, שהרי ברור מאוד כי מדובר בשואה, אשר הווייתה היא עתידה, ועתידה הווייתה.

מוצגים ח', ט', י' וי"א הם תצלומי פנים. גם כאן, כמו בשאלת החריץ (מוצג ו'), חכך מר ל'. היטב בדעתו מה ישרת את עניינינו טוב יותר, תצלומים או רישומים, ושוב בחר בראשונים, תוך ויתור על עצמו ועל תאוות הציור שלו – על כן נראה כי היה זה ויתור מדעת ממש – לטובת הערכה נכונה על נכונותו האפשרית של עורך־דין עמוס תיקי תביעות קטנות, עייף, משועמם, גם אם מקצועי ובעל לב, להיפתח באורח נקודתי אל סיפורו הרגיל ביותר לכלל הדעות.

ברי כי מר ל'. הבין לאשורו שאין הוא יכול להגיש תביעה אשר כולה תיק רישומים, מדויקים, אמנותיים ככל שיהיו; על כן צירף רק אחדים מהם: הכותל המזרחי מזווית כזו ומזווית אחרת... מאחר שיש יחס חם לרישום כתלים במדינה זו, אמר לי, וזה כבר יוציא לְעורך־דין את העין, הוסיף בהומור הרוסי שלו, חציו שנינה, חציו עברית גבולית, תוך שהוא מחליק בידו, מותח ופורש ושוב מותח היטב את תרשימו בתוך המעטפה הגדולה וכורך סביבה גומייה רחבה.

אבל בשביל העיקר, החריץ שבין הבניינים ומצב פנים הבניין שלו, לא צירף רישומים ובמקומם שלח תצלומים. אחרי ככלות הכל מדובר בבית־משפט ומעט מאוד יועיל אם יחשוף חודו של עיפרון בפני אלה אשר עניינם הוא קוצו של יוד. לא, עליו להפריד בין רגשותיו העמוקים אל המבנה אשר בנה בנעוריו, לא־לא, בילדותו ממש, כמו ידיו, תוך שהיא נשדדת ממנו – באכזריות, אני יודע, זה היה אכזרי – ומורידה עליו בגרות של טרם זמנה, עליו אפוא להפריד בין רגשותיו לבין צורתה הנאותה של תביעתו. כך חשב מר ל'. וכך עשה.

חדים עד כאב התצלומים המצורפים, עד כדי מוזרות אפילו; כה חדים, כה פלסטיים, עד כי אי אפשר שלא לחמוד גם אותם כיצירות של ממש. לו הוצגו בפומבי, היו, ללא צל של ספק, זוכים במקום הראשון באחת מן התחרויות הרבות והתכופות בנושא "החורבה" אשר בהן אני מרבה לבקר גם אם בלי שמחה; מה יש לדבר...

תצלומיו של מר ל'. חושפים לעין חורבה גמורה; טיח התקלף, עובש התהווה והשחיר, אריחים בקעו להם משיבוצם וכן הלאה... בזה העניין, כאן, אף אני פטור. תצלום אחד הגון של הרס שווה אלף מלים, שלא לדבר על רישומים, וידויים, והתרשמויות למיניהן; קל וחומר כוחו של תצלום כזה כאשר מדובר בהרס עצום ממדים, אבל אני חושב: עניין נקודתי, לעזאזל, מאות אלפי עניינים נקודתיים... מיליוני תצלומים, עדויות מן השטח – כן־לא, מה יש לדבר... אבל רק לחשוב על הנפח, על ההיקף של ההרס – אני מתכנס אל הדיכרוך הקבוע

שלי; כל-כך קשה, לעתים ממש בלתי אפשרי, לא ניתן - והרי זו רעה חולה ממש - לחשוב, לחוש משהו, באופן נקודתי. איך עושים זאת כאשר ההרס הוא הנגע האזורי אשר הווייתו היא עתי--

לא. לא, עיני הרואות, כאן מדובר במר ל. לברו: תביעה קטנה, שכני, שכנתו, שכני שלא היתה לו ילדות, שאף פעם לא שיחק ושהוא גם תלמידי בקורס לרישום; פנסיונר בין ילדים. יום-יום הוא יושב על כיסא, כאן למטה, מכונס בעצמו ושקט, מתבונן ישירות בחורבתו ורושם אותה בשקדנות שעות על גבי שעות. אחר כך הוא נכנס פנימה, אינני רואה אותו יותר אבל אני יודע, הוא בחדר אמבטיה או במטבח, יושב, מסתכל, רואה, חושב ורושם. התכשיט שלי, הוא אומר, ובלי להתכחש למציאות...
ומר ל. הבין בחוש כי אין לו מה לשלוח תיק רישומים למחלקה לתביעות קטנות.

כפי שניתן לתאר, ואף אמנם התרחש בפועל - הדייר ברח. מר ל. כותב - הוא נטש את הדירה. וזו נטושה מזה שנים, הוסיף, גם זאת בסוגריים, שגם עליהם לא יפסחו עו"ד או עו"דית שראשם על כתפיהם, עיניהם קבועות כראוי בחוריהן, וליבם נכוץ על מקומו.

מכאן ואילך מבקש מר ל. את השבת הסדר על כנו והוא מפרט את דרישותיו מן הנתבעת: תיקון הגג, סתימת החריץ שבין הקירות שלה ושל, כדי למנוע חלחול מים וכפי שיקבע איש מקצוע, הרחקת מילוי האדמה שנערמה לצד הקיר שלו ויצירת ניקוז למי הגשמים, טיח על כל הקירות שנבנו, ופונים לחצרו, פיצוי על עוגמת נפש, הוצאות לתיקון הנזק שנגרם למטבח ולשירותים, פיצוי על הפסד שכר דירה, ועוד פיצוי על מיסי הארנונה ששולמו לעירייה, למן הזמן שבו ננטשה הדירה ואיש לא רצה לגור בה יותר. מר ל. פירט בטור נאה את כל הסכומים, מועדים לביצוע, ובצידם רשימה חדשה של תשלומים וקנסות שהוא מבקש להטיל על שכנתו אם לא תיאות לפצותו על כל הפסדיו המצטברים. הוא חתם את מכתבו בבקשה לדיון מהיר בתביעתו.

2. התרנגולת והעיוור

העיוורים, כידוע מיטיבים לחוש והחירשים - לראות. גתה ושילר עבדו יחד, ויחד שאלו אבל באיזה חוש חושב העם? הם נדברו, דיברו, עזרו זה לזה, יכלו לכתוב. יחד היה להם חוש משותף ושפה אחת. גתה ושילר עבדו זמן מה ב'ראש אחד', או ראש בראש, או עין בעין, ובכל מקרה באותו סוג של שיתוף אשר פעם, בזמנם, נהגו לכנותו ב'צוותא חדא'. ואילו העם, ללא כל צל של ספק, העם עבד

ופעל בראש אחר, בלי חוש, אפשר לומר. מצב עניינים זה אינו מוזר כלל, אני חושב, שכן עם, אין לו ראש וכתוצאה מכך גם אין לו חוש. התרנגולת אינה עיוורת ואינה חירשת. היא יושבת על מוט לא עבה, חשה ורואה מעט, ואז היא פורחת. כנפיה לא נועדו לטיסות גדולות, או ממושכות. בעצם, היא מנתרת לה מן המוט. פרישת הכנפיים המשונה הזאת שאין בה מן המעוף, לא מבחינת המעשה ואף לא מן הבחינה האנטומית, אפשר שאינה באה אלא למנוע מן התרנגולת חבטה קשה בקרקע שעה שהיא בוחרת להיפרד מן המוט; טפריה הקצרים, המחוכרים אל שרירים חזקים ומוצקים, מחפים על אותן כנפיים לא מוצלחות. עוד קודם לכן ברור כי אין היא טובה בקפיצת מוט, לא מלמטה למעלה ולא מלמעלה למטה, ובכלל חוש הכיוון אינו מפותח אצלה מעבר לנדרש, כלומר תוואי המזון על פני הקרקע. אבל איזה מוט, מה קרקע, ואיפה היום התרנגולות?

בכל זאת יש לי זיכרון: אני זוכר שגם לאחר שמלקו את ראשה המשיך גופה להתרוצץ בכל הכיוונים. אלא שלפני - בכל הכיוונים פירושו היה מזון, ואחרי - בלי שום חוש חש, הלך גופה ואזל תוך כדי ריצת עיוועים. גם היא, התרנגולת שלי, רק אורחת פורחת על כדור אפל היתה.

העיוור יושב בקצה שורת הברושים, מיטיב לחוש. הוא אינו שייך לעמים. קשוב, נסוג לאחור. דומה כי אוחו בו השבץ. ראשו נתפס בעווית על כתפיו, אחוריו מתהדקים. אין, גם לא היה לו אח, אף לא אח אחד במלחמות האחים. וגם במושב לצים אף פעם לא ישב. הוא היה יחיד. אפילו מאוהב אף פעם לא היה. לא היה איש רבים. באלם נפנה לאחור, וגווע. הדבר התרחש בקצה שורת הברושים על יד בית-הספר לאחיות, ושם, אשה עם ואל אחותה, כולן פיטפטו, ישובות על אחוריהן, בהפסקה. השמש האירה הכל יפה מאוד. מישהו ראה אותן. טוב לראות אותן יחד, כולן בלבן. גם אני ראיתי אותן יושבות שם על הגדר בסמוך לשורת הברושים.

מכתבו של מר ל. לא הגיע אל הרשויות, והסדר לא הושב על כנו. המים מטפטפים והאריחים, שורה אחר שורה, מתבקעים לאיטם משיכוצם, שהיה יפה ומדויק להפליא בשעתו, בשעה הגזולה של הילד ל., השעה שאיש מעולם לא הבחין בה, ואשר לעולמי-עד לא ייוודע עליה לשומאדם. נהרס כליל השיבוץ שהיה מושלם עוד יותר ממכתבו על כל מוצגיו. מר ל. שכח לשולחו.

3. הבריון

בְּרִיּוֹן וּפְצָצָה בְּיָדוֹ הוֹפִיעַ בְּהַר. עוד ירד גשם. טיפה וקרן אור הצטלבו וכך הופיע

לו בתוך מתז צְבֵעֵי הַקְּשָׁת. מרוב הבוהק שלאחר הגשם, משפעת האור שהציפה את ההרים, אזלו באחת הצְבָעִים, דהו כלעומת שכאו. הראות היתה חדה עד כאב. הבריון עם הפצצה שלו הופיע, ובו ברגע היה זה מופָּע אָבוּד; הוא עמד שם כאור הגדול עם הפצצה ביד. מאיזן, לא ברור, הגיחו אנשים חמושים ולפני שהצליח הבריון לזוז ימינה או שמאלה, תפסו אותו, תלו אותו על עץ חרוב, שרפו וברחו. עתה מצויה שם גווייה. פגר, אמרו שתי נשים בכעס ומיררו בבכי שעה שהתירו בעמל רב את החבל מעל צווארו. אדווה וגליה שמותיהן. נח לו קשקש אחד לבן על אחד משיפוליו של הבריון ההררי הזה. מי שמת, אמרה גליה, זה מהשכל שהוא כאילו נחצב, לא מאבן אלא... אלא כאילו ממתכת... ואדווה ענתה לה בקול מרוסק; תרדי מזה, זה אבקן.

ג'פים וניידות הגיעו. אמבולנס. הו, כן, כל הסיפור מחדש: איך שוב הוא מופיע בהר. הר אבני, הר של טרסות; איך מופיע שם בריון של הר טרסות ופצצה בידו. הוא יורד בהר, טרסה טרסה, רגל אחר רגל, כל רגל טרסה. אפילו לא הרים אבק, פוסקת אדווה בחימה שפוכה, וגליה גם היא פולטת מלים אל תוך האוויר הצלול גם עתה, לאחר השריפה: לא פלא, הרי ירד גשם. ריח מתקתק תלוי באוויר. יהודי, היא מוסיפה, כן, רק לא יונה צלויה! דמעות זולגות על לחייה, "כי שקט הוא רפש, הפקר דם ונפש למען ההוד הנסתר!"...

אז הוא יורד בהר ועולה בגרדום, והוא מורד בגרדום ושוב עולה בהר, טרסה אחר טרסה, מפל של טרסות של הר אבני בתוך מתז צבעי הקשת... המון הר בהר מופיע; כי הוא מופיע.

היה בחור אחד שבור מפרקת בבור, בעכו. שומר לא היה עליו, גם לא העליון, ואמו מתה, רחוק, לוחשת לאיש בקסדה: גם בני בריון, עם פצצה בידו הוא יופיע בהר...

אני הצצתי שמה אל תוך הבור הריק. כמעט נשבר אפי, עוד רגע והוא נתקע ממש בעצם החוזה מרוב שהשתוחחתי להביט מטה אל תוך הבור; גוב ריקבון ועפר...

לו בא רגע של תבונה - עב אחד מעל בתוך השמים הזכים וחוגה גבוהה-גבוהה מרחפת שם. לשניות מסודרים האבקנים על הסלע, שוב נחים להם אחדים על גוויית הבריון, עד בוא משב.

אני כאן, יושב, מדמיין דברים, כמו בתורנות. הנה חבל התלייה, אומרת גליה, לא נשרף.

4. מלה בהולנדית

כמו שאתם רואים, אומר הכתב ההולנדי ודוחף את כל ראשו אל תוך המצלמה, הבנאדם נתלה ונשרף כליל, עוד קורבן ב.... הלכתי משם. נסעתי העירה. פגשתי מכר, איש בעל קרקפת נאה, מסודרת, אחד שהוא חי, ואמרתי לו; אז נו, תגיד מלה אחת בהולנדית. נגיד תגיד: 'קייזר קגראכט'. או אולי תגיד: 'כרונינגן'. הבחור החי אומר לי 'קכחככחח'...

עזוב, אמרתי, בוא נעזוב את זה לגמרי, בוא במקום ספור מרצפות, מכאן, ועד לפאנל, ואז לך, אני אומר לך, לך על שפת הפאנל, עד החלון. שם תיתקל בוילון ועליו דגם שזור שפותח באנטיוכיה על פי דגם יווני לא שגרתי, שנעשה מדגם עתיק עוד יותר שחמדה גבירה מאיתקה במטפחתה של שפחתה השחורה - טוב, מה אתה רוצה, אמרתי, כשבריון תקוע בהר שלנו ועוד רגע הוא מתפוצץ. בהר שלהם, הוא מתקן אותי במתינות. אנו עוזבים את בית-הקפה ועוברים לדירתו. כבר יש תמונה על המרקע, שאלתי, אז מה אתה רואה? כלום, ענה לי, Nothing? כן, שום דבר. גאר נישט, גאר ניכטס, גאר קיין נייטס, 'קכחככחח'... יש מדיניות כזו, מוצרדת אולי; לא להראות תמונות זוועה. אולי בהולנד רואים?

אבנים מתגלגלות; בריון-טרסה, בריון-טרסה. לאבה. אולי זו עיסה רותחת? כן, זו עיסה רותחת; זה הזעם, הזעם הכאילו נעלה הזה, בכל הוד דמדומיו הרווי. ונניח, אני מדמיין, נניח מקצה המזרח נפרשת לה איזו כנף גג, כמו פגוש, והוא עף טס, מעצמו, אולי הגג גופו, כולו, מתרומם, ובעצם אולי גם חצר הבית איתו, יחד נוסקים, תולים עצמם למעלה בכל צבעי הקשת, נקבעים שם גדולים ככוכבי הדובה -

והרי גם אז תשאל מחדש איך עלה, איך הם עלו, איך הם עולים, אומר לי מכרי, 'קכחככחח'... 'כרומוגן'! עכשיו כמעט הצליח לו. ילדו נכנס לחדר בו אנו יושבים שעה שאני כולי כבר אחוז בלהה. התכשיט הקטן עולה על ברכי, הוא כורך את זרועותיו הקטנות על צווארי, ריחו ריח סבון ופירות. אני אינני יודע את נפשי. זכור את דורית מארץ עוז, אני מנסה את מזלי אצלו, ראה עשרים-ואחת תמונות מחיי דורית. מנין ברחקה? לאן חזרה? מי נקבע שם בשמים גדול כדובה? זה הבית, והנה הבית - "נחת בחבטה וקבר תחתיו מכשפה בנעלי הכסף" - זה הבית? שואל הקטן. כן, זה הבית, ובבית נולד בן בריון, פצצה בידו והוא יעלה בהר, טרסה אחר טרסה, בריון של הר בן-זונה, לא יונה, לא יונה צלויה, לא מדרך של גדי... והרבה אבק (צבעוני) נטחן כאן בין

השמשות...

תעזוב את הילד, זועק מכרי, יצאת מדעתך!

משרי שכם נופלת עלי עליצות משוגעה, מהוללה, מול שומרי הר הבית אני צועק: איזו אהבה איומה; מזדייני הארץ, מזייני ארץ. שכבו לכן, הבנות, עם כל שרי שכם, הסתדרנה בשורות, פסקנה, טרסה אחר טרסה... ושומרי הר הבית עם הגבנונים הענקיים; התרמילים, השקים, הספרים הקדושים, גם הם יבואו, יהיו שם, ביחד עם אצולת ירושלים, כנען, וכל תפארת שבזייה, ביחד עם נמרוד המטומטם...

עלי להיפטר מן התמונה, כי התמונה זוועתית, והיא רודפת אותי: פצצה בידו, שגב דמדומים מר, עולה הבריון בהר. בצבעי הקשת ראו את שלמה בן-יוסף, עולה ברינה לתלייה שהפכה לו לסנה, וגו' וגו'. וירושלים דגולה ומעוטרת בצבעי הקשת. כך כתב אורי צבי גרינברג בלבוב, בח' בטבת תרצ"ט, ביום השנה הראשון לעלותו לגרדום של שלמה בן-יוסף.

לא יונה, לא זונה, לא בונה, לא קונה, לא לקרוא, לקרוא, טוב, לקרוא - אבל רק לקרוא.

5. גלויה מצרפת

ביום דומה באה גלויה מצרפת וזה לשונה:

"גלויה זו אני כותב בעת טיול בעיירות קטנות בעמק האואז, בעיירה אובר שבה מת ואן גוך, ואת הכנסייה שלה צייר וכבית הקברות שלה נקבר. אבל שם לא מכרו גלויות, על כן, ממנזר סמוך, אני שולח מה שנשאר מן הכנסייה הענקית שלו, שנהרסה עד היסוד אחרי המהפכה, לאחר שנמכרה על ידי הממשלה ליזם שפירק אותה ובנה לו אחוזה נאה מאבניה ... וגו'. - את המנזר עצמו הפך לבית-חרושת לכותנה, אבל בימי נפוליון השלישי שב המנזר להיות אתר ממלכתי מכובד. הגלויה צולמה ביום יפה, בראות חדה עד כאב, אבל אני ביקרתי שם ביום אפרורי וגשום, שהיה אף על פי כן, יום מאוד יפה."

6. רוגטקה

יש כאן מישוהו שידוע לבנות רוגטקה טובה וחזקה, אז בבקשה שיגיד איך לבנות אותה ומה צריך ואתם יודעים... תודה מראש. אני מת לבנות אחת!

ממה שאני זוכר אתה צריך לגלף לך צורה של רוגטקה, מעץ עדיף, או שפשוט תמצא ענף בצורה הזו. ואז תיקח פנימית כדורגל, או אופניים עדיף, ותקשור את זה עם כמה גומיות או מה שלא יהיה, ובשביל הדבר שאיתו מחזיקים את האבן

הכי עדיף זה לשונית של נעל קטנה, לא חשוב, העיקר משהו של איזה רגל ישנה, אם אתה יודע על מה מדובר (אתה צריך לעשות בה שני חתכים בשביל להשחיל את החוט מגומי הפנימית). זהו, ואל תוציא לחברים שלך עין.

לא קיבלת עצה טובה. רגל ישנה - מה זה בכלל? קח מלה ממני: תכין לפי ההיגיון. קח ת'רגליים הכי חדשות שלך וצעד לכיוון הכלובים הירוקים של המיחזור (הדברים האלה עם הבקבוקים בתוכם). תוציא בקבוק ליטר-וחצי קולה או מי-עדרן או ספרייט או פאנטה או פריגת, אבל הכי הכי מומלץ זה של אייס טי. קיצור תחתוך אותו ככה שיישאר רק החלק העליון (שייראה כמו משפך), ברכות! סיימת את שלב 1. עכשיו לשלב 2: קח בלון וסלוטייפ. תחתוך קצת מהחלק הישר של הבלון ותגרום לו להיתפס על הפיה של הבקבוק. קח את הסלוטייפ ותביא אותה בליפוף טוב - סיימת את שלב 2! שלב 3: השלב הכי מסובך... קח משהו קשיח... מומלץ גולה מברזל (כמו גולה של עכבר בלי הציפוי גומי) תכניס אותה לבלון... ותיהנה! תזכור לא לכוון על בני אדם/חיות, זה מסוכן חושילינג.

עכשיו לסיפור: הבית שלי נמצא על מין גבעה ומתחתיה יש מדורגים. קיצור יש כביש שהוא במרחק של בערך 50 מטר. יום אחד ראינו (אני ואחי) שיש שם את הטנדר של השכן החולה-נפש שלי (הוא אוסף מקררים! סכנה לציבור!) והחלטנו לראות אם נצליח לפגוע בו. בהתחלה השתמשנו עם גולה רגילה (זכוכית) והיא פגעה בצמיג של הרכב (50 מטר!) דפיקה רצינית ביותר בטנדר שהבהילה את הכוסאמא שלו! הוא קפץ כמו מטורף והתחיל לצרוח! פעם שנייה שהורדנו ממנה את הגומי... הגולה טסה!

לי יש רוגטקה יותר טובה. בבית הכנסת יש שיחים כאלה שצומחים עליהם דברים ירוקים כאלה... בכל אופן, הדברים האלה מושלמים בשביל זה. אז רציתי להסביר. אז ככה: לפי מה שאני זוכר קוראים לזה פלאג. אני לא חושב שזה חרס. אבל זה נראה בדיוק כמו. ניפצתי עם זה כמה חלונות של מכונית נטושה. פשוט לקחתי בקבוק קולה רגיל. חתכתי את הקצה שלו (המשפך), ושמתי גומייה. יצא מעין רוגטקה כזאת. בטוח אתם מכירים. לקחתי חתיכה מהפלאג, משהו בגודל של בורג קטן (למשל כמו שיש במארזים של המחשב). שמתי במקום אבן. ברוגטקה. וזה ניפץ את השמשה. ממש עשה חור, וממש ניפץ!

חשוב לציין שבלי הרוגטקה זה לא היה מצליח. כי מהירות הזריקה של אדם ביחס לגודל הקטן של הפלא שהחזקתי זה היה פשוט חלש. (לאלה שמתכחשים למציאות, ושואלים את עצמם ורוצים להגיד שגם אבן יכולה לעשות את זה, כבקשה מכם, פשוט תחסכו את זה, כי זה לא!)

תשמעו עוד סיפור: לפני איזה חצי שנה פיצצו את המכונות שתייה בבצפר שלי. ראיתי שאריות של פלאג - אין - אולי עכשיו, אחרי שעבר הרבה זמן מאז האשכול - אין - מישהו יודע למה זה קורה? כי זה באמת היתה חתיכה קטנה, ושמשה של מכונית זה דבר שתאמינו לי לא קל לנפץ. חשבתי אולי בגלל שברגע ששני העצמים האלה (זכוכית ופלאג) נפגשים, נוצרת סתירה כל-כך גדולה בין השניים שפשוט הזכוכית מתנפצת.

ומה אני חושב? אני חושב כי בעבור מהימנות עליונה צריך שזה יהיה מופק ממוצרי עידן החלל העדכניים ביותר. כך אני חושב: רצועות חזקות של לאטקס ניתוחי יעניקו שנים של ביצועים ברמה, במיוחד אם הסוגר המתקפל של מפרק כף היד יהיה עשוי כך שיעניק דיוק עליון בזכות אחיזה חיובית ויציבה ביחס למטרה מכוונת היטב. הרוגטקה שאני חושב עליה היא בעלת עוצמה כבירה... עלי לייצר עם הילדים רוגטקה, מלאטקס, ואחרי זה אלמד אותם לרשום את הגומייה המדובבלת הזאת. אני הולך לתפוס אותם קצר, לא עם חבל, אלא עם נייר ועיפרון. הם יזיעו, הם יתלהבו, הם ייכנסו לאמביציה! ואז, הו, הם יקרעו לעצמם את העיניים על הרישומים האלה! יהיה מעצבן אבל מעניין. אצלי הם ילמדו גם לחוש וגם לראות; אני יודע בדיוק איך צריך להתחיל איתם כשהם קטנים. אני הולך לארגן לי יהו-קטנים, מקצוענים, בלי יונים וכלי קומזיץ. ומר ל, מה שהוא כבר יעשה עם רוגטקה... החוג לציור שלי הולך להיות פצצה!

7. מכתב מגרמניה

מי מיטיב לחוש דברים מדניאל רוטמן-רגב? תמיד היינו ראש בראש ואנאלפביתים לא היינו. רגב נולד בנס-ציונה וגדל בקריות. אביו היה חרט ואימו לימדה בבית הספר לאחיות. לאחר שירותנו הצבאי ברח מן הארץ. לעולמים, אמר לי, ביום שעזב, ותרשום לך, ווייט טראש של מדינת ישראל עוזב.

אני אמור, כך הוא כותב לי, להיבחן ביום ב', אצל שני ראשי משמרת, שלפני כמה שבועות, בכניסתם למרכז האינפורמציה, בירכו את אנשיהם במועל-יד. ראש המחלקה איים עלי במשפט דיבה, כאשר אמרתי לו שזה חסר טעם. פניתי לראש ההסתדרות הציונית - מאהב של תלמידה שלי לעברית לשעבר, ומכיר את מועצת המנהלים של שדה התעופה, וכך הדבר לובש צורה. מה שמעניין בכל זה הוא, אם העובדות יוצרות את העלילה, או שלעלילה דינמיקה משלה - מעולם לא הצלחתי לעקוב ממש אחר סגנונו המקושת והנוגה של חברי דניאל.

מעניין איך זה ייגמר, הוא כותב. וכך הוא ממשיך: חוץ מזה, קרו דברים

מוזרים שעולים עכשיו מן התקופה בה הייתי בציילון. תאמיני? קיבלתי הצעת נישואים מצ'אנדאני, פקידת הקבלה מבית המלון באנורדאפורה. היא רוצה לבוא עם שני ילדיה הקטנים, מנישואיה לשתיין, שכשלו, ולהיות בשבילי משהו בין אשה לשפחה... מצורף בזאת עותק מכתבה של צ'אנדאני:

מיסטר דניאל רוטמן-רגב היקר,
חושבת עליך, על הקטנים ואני. טוב כולנו סובלים בגרמניה שלא סובלים בגלל כסף טוב ובית עם אוטו. חושבת חתונה, אני מסדרת מבשלת מנקה הכל. צריך נייר. תחשוב. תגיד.
באהבה עם נשיקה,

לדני מצ'אנדאני

הרעיון מעניין אותי, הוא כותב, כי זו אהבה ממבט ראשון. 'מעניין אותי!', אפשר לחשוב שמדובר באיזה מסמך, ולא בזוג עומד להינשא! שמץ חגיגות לא היה ברוטמן אף פעם, והידור - יוק. רישולו לעומת זאת תמיד עורר בי תימהון גמור; באמת, כך מודיעים על חתונה?

בעצם לא, הוא כותב, עלי לדייק: מדובר בסך מבטים ספורים שחלפו בינינו בלובי של מלון אשר נחנך בידי הגברת בנדרנייקה ב-1949. ובלובי יש גומחה. ובגומחה יושבים רואי חשבון המחשבים הכל בראש, כמו סופריו של פרעה... ועוד בגומחה הזו עצמה יושבת לה אשה זקנה בסארי והיא מכבה ומדליקה את המאוורר. יושב שם גם מנהל המלון בחליפת חאקי והוא זה המחייג את כל שיחות החוץ כי עובדיו - חבורה נבוכה -

הם נבוכים, ממשיך רגב בשורה חדשה, כאשר עליהם להפעיל את המרכזיה; קופסת עץ עם שנים-עשר מתגים מתחילת המאה, ואני אתחתן איתה! כי באנורדאפורה מצאתי כל מה שזכרתי מהילדות שלי בשכונת ה'רכוש הנטוש' בקצה שורת הברושים. ככה קראו לה. וגם כי אצל אמא שלי היתה קופסת שימורים עם מכסה של פלסטיק כמו לצ'אנדאני, וגם ארנק של פלסטיק שדומה לקופסת שימורים. וכשראיתי חברים של צ'אנדאני נוסעים עם האופנוע לתוך הסלון, ידעתי שאין ממני בן נאמן למולדת, למשרד החינוך, ולחיבור הסקר 'חוויות מאושויץ': אני מתחתן, אני מתחתן, אני מתחתן, אני מתחתן, אני מתחתן! אני משאיר את הברכה במועל יד ואת הטיפול בה לראש ההסתדרות הציונית שהוא מאהב של תלמידה שלי לשעבר, לעברית, ומכיר מהקנייפה את מועצת המנהלים של שדה התעופה, וכך הכל לובש צורה, וכך הכל לובש צורה -

כך כתב לי - מה אני אומר? - כך שורר לי רגברוטמן; חרוזים! גראמן-גראמן, חוסין-כויל'ה... בכל זאת נרגש וחגיגי. דניאל שכה חפץ להשיב סדרים על כנם, מכל המקומות בגרמני-שם שחטו את אב--

שיהיה קצת סדר בדברים, אמר לי כשטילפנתי לכרך אותו לרגל נישואיו הקרובים עם צ'אנדאני, אפילו אם לא יחרוג ממידתה של קופסת שימורים קטנה, הוסיף בפחי נפש. ומה עלה בגורל תביעתו של מר ל., שאל אותי כדי להחליף נושא. דניאל תמיד התעניין בפרטי הפרטים של כל האירועים הקטנים המקיפים אותי. הפעם נמלאתי חשדות; בן-חור מאוהב, הולך להתחתן, מה פתאום שיזכור, עכשיו, את קירותיו ספוגי המים של מר ל.? שכה, אמרתי לו, שכה להגיש את התביעה, תאמין? טירוף, אמר רגב, לא ייאמן, יצירת חייו היה המכתב הזה, וכל השרטוטים והרישומים האלה והצילומים, ומה עם המים? נו, באמת, מה עם המים, אני עונה לו.

דניאל לא התחתן עם צ'אנדאני ממש כשם שמר ל. לא הגיש את תביעתו לבית המשפט לתביעות קטנות בתל-אביב.

בריון מבוהל אפוף הילה, מרמדם נקמה, שואף תהילה, מסתובב על ההר עם פצצה. שומר, שומיש, שומדם. אבקן פורח. דפיקות רציניות ביותר בתיקרה, בקירות, ברצפה, בטנדר, מבהילות את הכוסאמא - סוכב-סוכב לו כדור אפל בצוותא חדא. נפוליון השלישי - דגם עתיק לשפחה - לו היתה שם השתיקה, היתה החוגה מצלצלת במרום.

8. מכתב לרגב

שלום דני,

אל תאכל לעצמך את הלב בענין צ'אנדאני. אתה לא חייב להציל את העולם. בכלל לא! תפסיק גם לשלוח לה כספים, אתה לא רוטשילד וגם לא אמא תרזה, רק קצת סנטימנטלי ובעיקר חסר תקנה. חשבת שאתה מאוהב, זה כל מה שקרה לך. מותר, מותר. בנאדם, רד מזה! בכלל כל הדברים המוזרים האלה שקורים לך, זה בגלל שאתה מסתובב בעולם בלי מטרה. אני מציע לך מטעם הרב הגדול פרס נובל להומניזם ואהבת אדם באם תמצא לך זוג, זוג אחד של שדיים תוצרת הארץ, אחד ישעיהו ואחד ירמיהו, ותהגה בם יומם ולילה, הרבה כסף תקבל ישירות מידי מלך שבדיה, תגיד, לא טוב יותר מאלילה הורית?

בינתיים, עם קצת שמחה לאיד, או יגון... סיפר כאן היום בעיתון המומחה לעברית, ואני מעתיק לך מן העיתון בשביל שגם אתה תשמח או תבכה, שהשם 'תל-אביב' במובנו המקורי בספר יחזקאל אינו אלא "תל הרוס לצמיתות". זהו

זה, דני. וכך כתוב שם בהמשך: "מקור השם הוא אכדי, 'תל אכובי', ומשמעו כשפה זו 'תל הריסות מתקופת המבול', כלומר, עי חרבות שומם, נידח, שאין לו תקומה - כך שעוד צל מעיב על האוטופיה הלבנה שלנו: - "קריאת שם העיר שעליה גאוות המפעל הציוני על שם קללה נמרצת, מין "יחרב ביתך". ועכשיו גם חופרים כאן תעלה, ואחרי זה עוד תעלה, ואז מתחברים לתעלה ההיא ומגיעים הישר אל מתחת לכותל... והשאלה היא מה ירימו קודם, את המקדש הבא או את 02, 03, 04, 09...?

האביב מגיע, דני, בוא הביתה קצת. נפתח טיש בַּתֵּל, נשב, נדבר, "פה אַכְסוּף". אכיר לך את הילדים בחוג לרישום שאני עושה, קטני הארץ אבל חכמים מחוכמים. אני הולך ללמד אותם לעשות רוגטקה (לאטקס!), ואז, במקום ציפורים - ציורים! מה אתה אומר על הטריק הזה? בינתיים אנחנו מתאמנים ברישום מעגלים ביד חופשית. צ'או.

9. שלושה מכתבים קצרים:

ברלין:

אני סנטימנטלי אבל אתה תסדר לעם את הראש.
תיזהר עם הלאטקס, זה לא חומר ידידותי.
ישעיהו וירמיהו?

תל-אביב:

זה לאטקס ניתוחי.
ישנן בנות, ישנן בנות...

ברלין:

כל שכן. במיוחד אל תקרב לילדים לאטקס מאובק בעמילן או קמח תירס - זה רע!
כל זמן שהנייר דוליק אַפְשֵׁר לתקן...
דַּאֲנֶק אֵיךְ דִּיר

10. המורה לכימיה, סבטלנה בראטיבירסקי; אלופת העולם ברישום עיגול מושלם ביד חופשית; שישה ימי תגובות על וידאו

ראשון:

- עצום, עשתה מה-זה-סדר על הלוח! אנה-מארי.

- עגול רצח! ברברה.
- סתם חתיכת אפס! אלן.
- כל הענין שזה לא חתיכה! מפחיד. ג'ורג.
- חור, אבל מוציא ת'עין לנשמה! נעמי.
- לאונרדו דה וינצ'י ניצח פעם בתחרות במילאנו בה צייר עיגול מושלם ביד - חופשית. איתן.
- אני בטוח שהוא הוציא את הלשון כשהוא רשם אותו. איוון.
- אני שמעתי שזה היה דווקא מיכלאנג'לו שעשה את זה בשביל לנצח את דה וינצ'י. חואן.
- הראשון היה ג'וטו... אם כבר. לא קשה. לוצ'יה.
- הבעיה היחידה היא להביא את הקו לסיום אחורה איפה שהוא התחיל. פאבריציוס.
- מושלם, אבל לא שימושי ביומיום. ולאדיסלאב.
- טיפה סוטה בסיבוב למעלה, אבל הורס. אמילי.
- מוזר; חסר-ערך אבל כביר. יוקו.
- לפני מותו ארכימדס אמר "אל תחריבו את העיגולים שלי". דימיטרי.
- לקחה אותו בסיבוב אחד! קרל.
- אני רוצה מדידות שייעשו בידי קבוצה בינלאומית בעלת סמכות לקבוע את - הלגיטימיות של דבר כזה, ובלי קונצים. לארי.
- אתה מטומטם והעיגול מטומטם! ז'אן-ז'אק.
- דפקה עיגול! האריס.
- כל אחד צריך להיות טוב במשהו. אנדרו.
- עצוב נורא... חבל על הזמן. לבקו.

שני:

- זהו, אז ככה נראה עיגול!!! אנג'לו.
- מולוטוב! סרגי.
- לצייר עיגול מושלם הוא לא רק סימן לכישרון אלא גם לאי-שפיות. נורברט.
- שמעתי שוואן-גוך ידע לרשום עיגול מושלם. אלכס.
- חתך ת'אוזן, לא קשור לעיגול מושלם. זיו.
- הכל קשור. אלכס.
- הוא התעצבן מזה שרעדו לו הידיים. מולי.
- הכנאדם לא הצליח לשים קו אחד במקום, אז הוא שם הרכה. מלינקוב פייר.

- אם רעדו לו הידיים איך הוא חתך את האוזניים? יומי
- או שאתם לא הגיוניים או שאתם לא יודעים את העובדות. יש כאן מישהו
- שיודע את העובדות? אדי.
- חתך אוזן אחת ולא בגלל הקווים אלא בגלל העורבים. קורי.
- מה זה? אינה.
- הוא צייר בשדה והעורבים צרחו והפריעו לו. נמיר זיאר.
- זה מופרע, בלי רוגטקה, אז במקום זה הוא הוריד ת'אוזן? סוניה.
- רק אידיוט הולך לצייר בשדה בלי רוגטקה. פיט.
- למה בכלל הוא צייר בשדה? סוניה.
- חיפש שלמות. פאבל.
- לנו אמרו שהוא חיפש את המציאות. בינג'י.
- בשדה?! סוניה.
- עזבו, סתכלו ת'עיגול הזה על הלוח. הווארד.
- אין מה להגיד זה עובד. צ'ינו.
- שיגעון, ניסיתי בקנה-מידה יותר קטן בלי הצלחה. וחוץ מזה הייתי אתמול
- בתאונת מטוס אם למישהו אכפת בכלל לשמוע. מארסל.

שלישי:

- איזה סימטריה! לילי.
- טהור, מבריק, תחת! דניס.
- דינמו! אמיל.
- בראבו, תנו למזרה חתיכת פֵי. קארל.
- למען האמת, הוא לא פרפקטי. מצטערת, הוא פשוט לא. תגידו שזה עיגול
- לא
- רע, אבל אל תקראו לזה מה שזה לא. פיונה.
- אי אפשר בכלל לרשום עיגול מושלם, מאחר שיהיו לו אינסוף צדדים. ראול.
- כי לעפר באת ואל העפר תשוב... שילה.
- הלך שיעור כימיה. גוידו.
- מה הרעיון? פאוול.
- לטחון ת'כנים, מה חשבת? שלי.
- פצצה! מורן.

רביעי:

- שחור על שחור, זה שם הבלוף: מתחיל בפעולת הסחה עם הסמרטוט הנה והנה על הלוח השחור, ועוד עושה את זה כזאת אחת שהיא יפה מכל צד. ואז היא הורידה אותו, הושיטה יד לכיס, הוציאה משם חוט שחור עם טייפ שחור בקצה, הסתירה מהצד, מהר הדביקה את הטייפ ללוח, חטפה את הגיר ואת הקצה הרפוי של החוט ביד, מתחה, השעינה את כף היד על הלוח, וככה ביצעה את העיגול שלה ותלשה מיד את החוט והטייפ ביחד, מחביאה בחזרה בכיס. פריץ.

- אכזרי. מת על זה. עיגול מושלם הוא רוע. מרטין.
- אוי, אלוהי, חתולה... ביל.
- אני חושב שהעולם מגיע לסוף הדרך. ז'אקו חאלד.
- לא דייקה. מארק.

חמישי:

- למה העיגולים שלי נראים כמו צימוקים? מושיק.
- תחיו! אלברטו.
- אני יכולה לעשות יותר טוב. טולי.
- אני יכול לרשום שני עיגולים מושלמים בחצי הזמן. נוימן משה.
- שונא. כאילו שיש כוח מסתורי. איש לא יכול לרשום עיגול מושלם, לא ביד חופשית, לא באמצעות מחוגה, וגם לא בעזרת מכשירי לייזר, לעולם. לסלי.
- עיגול מושלם היה פותר את העוני, את המלחמות, את אסונות הטבע, את הטורוריסטים ואת כל הסבל הבלתי נחוץ. פראנקה.

שישי:

- תזכרו מה יודעים לעשות הלווייתן והדולפיין; שאין בנמצא בכלל כוח שיכול לחוג עיגול יותר מושלם. ואלה זנים בסכנת הכחדה. מירנדה.
- "מתוך שלא אחזתי בכ מעולם, הריני אוחו בכ אחיזה של ממש", זמר גרמני לא ידוע מתוך "רשימותיו של מלטס לאורידס בריגה" מאת ריינר מריה רילקה. ל. ג'ק.
- לא שיערתי, ידעתי, כי ל. ג'ק הוא מר ל., שכני ותלמידי. כמורהו, כמורהו לרישום בכלל, הרגשתי צורך להוסיף הערה משלי:
- תרדו מההצגה, ילדים ודעו, מתחילה אין צורך מיוחד בעיגול הזה, אז אל תבואו ותגידו לאנושות רק אמן "יכול" לעשות את זה, או אפילו אמן "לא יכול"

לעשות את זה... כי אין דבר כזה, עיגול מושלם משורש כף-היד. לא קיים. המורה לכימיה העיפה את הכתף שלה בתנופת סיכוב. זה כל הטריק. כל אחד יכול לעשות את זה עם מעט מאוד אימון, וזאת כל האמת הפשוטה מאוד. חודש תמים כתבו לי ילדים מכל העולם שאני מטומטם. אני לא מצליח להיכנס איתם ראש בראש. כל זמן שהנייר דוליק אֶפְשֶׁר לְתִקֵּן... כתב לי רגב פעם נוספת.

11. חריץ

חריץ צר, צורתו משפך (וגם היה משפך!), נשאר בין קיר הבניין של מר ל. לבין הבניין שהקימה שכנתו. מר ל. סחב פרוז'קטור גדול והעמידו שם, מול החריץ, מעט מן הצד. כך אני מסודר, לא תלוי בשמש, אמר לי, והפרוז'קטור באמת האיר הכל יפה מאוד. מר ל. התיישב על שרפרף קלוע והתבונן ארוכות אל תוך העיפוש. בערב דפק על דלתי והציג בפני שלושה רישומי עיפרון ובהם משטחים מושחרים, אחידים, זהים כמעט, ועליהן מרקם צפוף, שחור אף הוא, של צורות גיאומטריות מפורקות, אוטונומית כל אחת מהן, כאילו נזרק מהן הבניין, נורה החוצה, גם הבניין שלו וגם של שכנתו; זכר אין לבניינים הצמודים. גם פתח אין, אין פתחים; פנים חשוך ומנותק מכל חוץ רשום על גבי הניירות הכהים. בזווית מוטה, בגלל הכהות, לא רואים דבר.

לא, ברור, דבר כזה אי-אפשר היה להגיש לבית המשפט!

באמת, נראה היה כאילו בכלל אין הוא רושם חריץ, אלא עצם לעצמו, אולי חפץ מתכתי, חלק, ובעצם את חלקיה של מכונה כלשהי; דגם עתיק, אבטיפוס של מכונה, משהו מחוץ לכל פס ייצור, אשר האופן בו יורכבו במציאות אינו תואם את אופן הצגתם האקראי על הנייר המגלה לעין כיווני מבט שונים ללא קשר לפונקציה ממשית או פוטנציאלית של מכונה כזו. הצל, הצללים - מובן - נובעים ממקור אור מלאכותי. ומה זה? אני שואל אותו, הוא עונה לי ברהיטות: ניתוח שיטתי של צורות ללא התייחסות לתפקוד הבניין או לתנועת האדם בו. אני מתבונן במר ל. באלם. מי בכלל יכול להידחק בחריץ הזה שבין הבניינים? ואיך יש כאן חריץ אף שאין הוא חורץ דבר, וגם אינו 'נחרץ', וכו' וכו'. מה כאן בין לכיץ? אני שואל אותו. מר ל. מושך בכתפיו. אני שב להשפיל את עיני אל הדפים: נקודת המבט של רישומיו איננה אנושית, ובמיוחד אין היא מתעניינת בפרספקטיבה. מה שמביא ומה שקובע את החריץ של מר ל., הוא מה שנוגד מקצב הרישום עצמו; תנועת היד, שוויון החזרה של תנועתה, פעם אחר פעם, הוא זה שמשחרר את כל הגופים המוזרים הללו. מר ל. מבחין בקורת רוחי

העצומה. חשוב לציין שבלי הפרוז'קטור זה לא היה מצליח, הוא אומר לי, ויש גם שמות הוא מוסיף במין ביישנות, מורך לב אפילו. הראשון, הוא מפרט, שמו "ירח הורג", השני: "הרג הירח", והשלישי: "רצח הירח".

אני מביט בו הלום ונסער; זהו תלמידי הזקן, מר ל. שמות, אני ממלמל, שמות יפים, אמור דבר אחר; ואין לך שום דרך אחרת לתאר את החריון הזה? הקבלנים, הוא אומר לי, קורחים חורים ברקמה הדהויה של השכונה, וכך נוצרים בשבילי מקומות עם עומק פנימי.

אני מסתכל על מר ל. בעין חדשה לגמרי.

הוא מזמין אותי אל תוך חורבתו ומצביע בפני על הקיר המשותף אותו חולקים חדר האמבטיה והמטבח. קיר זה סבל במיוחד מן השיטפונות וסדק עמוק פרם אותו מן התיקרה ועד הרצפה. וזה החריון הבא שלי, קורא מר ל., הטבעי! הוא שמח כילד: ראה, הוא אומר לי: אפשר להציץ דרכו, מן המטבח לאמבטיה ומן האמבטיה למטבח.

12. טיול

צעדנו, דניאל רגברוטמן ואני, לעבר שורת הברושים. הוא, עדיין מאוהב, מדוכרך ויגע מן הסיפור ההודי שלו, שפרטיו המרובים, בהם אנו דשים עד אין קץ, כבר חודרים אל תוך חלומותי, ואני, מלא רוגז ומסוכסך עם עצמי, כי גס כבר ליבי באלילה זו, בשם צ'אנדאני ובכל חבורת האופנוענים הברבריים שלה, שהיא עצמה הזמינה לסלון שלה, תיפח רוחה שכך סיבכה את חברי המסובך ממילא, ובנוסף, אני חרד לקורס שלי שעליו פרנסתי: שבעה, שבעה תלמידים פרשו!

היחיד, מר ל. לבדו, שאב הנאה מתרגילי העיגול. שעות ישב ועמד ושוב ישב מעל הניירות שלו, בקצה הכיתה. נראה כי הוא מכור לעניין וגם מתענג עד אין קץ. זה לא העיגול לעצמו, אמר לי, יש לזה ממד... ממד אוטופי, צריך להיתקל בגדר... של עצמך, הוסיף לאחר שיקול דעת, כדי לעמוד מחוזק מול האי-סדר. ואז צחק ממש, בצחוקו הרוסי המתגלגל: ממילא הכל תל הריסות אחד גדול מאז המבול. אני מתבונן במר ל. בעין קרועה לרווחה. אבל השיעורים שהעברתי בנושא העיגול המושלם נחלו כישלון חרוץ. השימון היה מוחלט. לאף ילד, ובמיוחד לי, בכלל לא היה ברור למה צריך להשתלט על העניין הזה, שהוא מיותר כליל. כזו אימה הפילו עלי הילדים, עד כי שכחתי מה בכלל רציתי. היה לנו מלאי עצום של נייר. בתחילה ישבו כולם בסדר ושקט מופתיים, בצוותא, על ארכובותיהם, קשובים ופקוחי עיניים כסופריו של פרעה, ורשמו עיגולים.

ואז פתאום פקעה סבלנותם. נמאס להם. טיסני נייר החלו להתעופף בכיתה לכל הכיוונים, חלקם הגדול כוון אל מר ל. אף שרק הצחיקו אותו, לפרקים הטיס אותם במשוכה בחזרה אל שולחיהם, אני נמלאתי זעם נורא: בריונים, חוליגנים, אפסים, קראתי לעברם, ורק הגדלתי את שמחתם. היתה מהומה. הורים נזעמים טילפנו אלי ודיברו איתי על הכסף שאני חולב מהם בשביל ללמד את ילדיהם לצייר אפסים וכן הלאה וכן הלאה. יצאת מדעתך, לא יכולת להמציא משהו נידח יותר, צעקה עלי אם אחת, מלומדת, זה קורס רישום, או מה זה, שים קומקום, שים לימונים! והיו גם אלה שאמרו כי עלי להתבייש. יש לתרגיל הזה ממד אוטופי, גימגמתי, אבל שפופרות הטלפון נטרקו בפני.

בלי לחכות לאביב הגיע דני לבכות את חייו על כתפי. כך אנו יושבים לנו, ראש אל ראש, בקצה שורת הברושים, ובכל זאת איש-איש לעצמו, גם אם לא ממש שייכים לעצמנו, שותקים זמן רב. חוגה אינה מצלצלת במרום אף כי השמיים פתוחים לעומק עצום והשמש מאירה ישירות את בניין בית-הספר לאחיות. אף שלא שופץ מזה עשורים, הוא נראה עתה לבן, מולבן כליל באור השמש הטרומ אביבית הזאת, מסמא עיניים, כל כך לבן. אז פנה אלי דני בקולו השקט, החיוור, תוך שהוא מחבר עניינים בסגנונו המקושת שאין שני לו: רד מעניין הרוגטקה, זה לא יילך, איפה התרחש הרצח, אתה זוכר? שם, אני תורע בפניו, קם ופונה ללכת במורד שורת הברושים.

ינואר-אפריל 2008